

OMUL

Apare săptămânal

Redacția și Administrația:

Str. Eminescu 27

La intrare pe poartă, prima
ușe la stânga

Vagabonzii

Celitorul rămâne mirat și incredul când citește pagini din Dostoievski (Amintiri din casa morților), din Gorki M. (Azilul de noapte) sau din Knut Hamsun (Foamea).

Când soarta și împrejurările te au dus prin situații similare, vezi că paginile acestor autori traduc cu scrupulozitate realitatea. Sărăcia, foamea, boala, vișul se găsesc în mijlocul societății adunate la un loc, sub numele de azilul pe noapte. În strada Sarmisgetuza din Arad, într-o clădire, despre care am mai vorbit, se găsesc vagabonzii. Cine sunt acești vagabonzi? Copii nimănui. Ajung aici toate persoanele cari nu mai au altă sursă de trai decât cerșitul.

Politia a îngrădărit la un loc tot ce a găsit în această bișne în Arad, dela copii până la bătrani. Intrând în încăperile unde sunt găzduiți acești pensionari, constai că paginile lui Dostoievski sunt floare la ureche față de mizeria și promiscuitatea ce domnește aici. I-am vizitat într-o după masă. Într-o atmosferă de apocalips căutau să interpreteze viața, aceste fapte cu chip de om. Fum, miros insuportabil, scandal, foame, frig!... Toți m'au înconjurat, parc'ar fi așteptat un mântuitor. Cer mâncare, cer haine, cer muncă. Oficialitatea nu a făcut nimic pentru acești, desmoșteniți. Această glorie este certată cu morala: fură, injură, blestemă! Nu crede Municipiul Arad că a venit timpul (secolul 20) ca să se încredințeze acești derbedei unui funcționar cu studii academice (și Municipiul are destui) ca să se intereseze de educația morală a lor și chiar cu un pic de instrucție, redându-i societății ca elemente de muncă și cinste, ci nu hoși ca astăzi.

Opinia publică arădană are ocazia să-și arate caritatea față de acești vagabonzi, trimetându-le cât mai multe alimente și haine, în ajunul acestor sărbători.

D. Roșu

DI. Primar Alexa Boțioc inspectând diferitele instituții ale Municipiului, a fost și la Căminul infirmilor unde a întrebat fiecare pensionar asupra hranei și întreținerii. A aflat ordine și n'a avut nimic de reproșat administratorului acestui cămin.

D. I. Maniu și D. Vaida-Voevod, cari se schimbă, rând pe rând pela putere — ba chiar își schimbă și uniformele de prieteni buni ce sunt — de Sf. Paști, fac rugăciuni către „Fiul Domnului”, să le dea viață lungă... că au acum cu ce trăi din belșug!

Sf. Paști a sfântului An

Astfel ar trebui să considerăm prasnica de acum, dacă am ține cont, de afirmarea Papei dela Roma, prin care decreta evenimentul de 1900 de ani împliniți — dela înstăbilitatea Mântuitorului — ca „An sfânt” de 365 zile adecă până în 1934.

Noi obișnuși, cu felul nostru de a vedea îl putem semnala de pe acum ca cel destinat să ne procure cele mai teribile surprize: nu pace, bunăînțelegere nu, ci pacoste și b'istem, iată ce-i rezervat omenirii, de anul sfânt.

Timpul și a destrămat gheumul în zadar...

De una mie nouă sute de ani, serbam învierea Mântuitorului, de atunci cu fiecare nouă ocazie omenirea a fost implorată să fie mai bună, mai înțelegătoare față de suferințele celor prigoniți, pentru ca astăzi să fie mai rea ca

niciodată. De atâtea ori sa serbat acest eveniment și de fiecare dată cu noui lumini aprinse pentru ca sa rămănem tot în întuneric. Tămăe, smirna sa resirat în văzduh și totuș acolo plutește acum mai tare ca niciodată, mirosul prafului de pușcă, ce se pregătește în cazanul mondial al satanei. De atâtea ori, sa înfațiat patimele Mântuitorului, nedreptățile savârșite asupra lui: ori astăzi se comit tot atâtea nedreptăți ca oricând. Liber este Papa aici sa declare anul, cum o vrea, el fi purtat pe tron de aur la sărbători prin Vatican — când cu toți știm ca fiul Domnului — pe care pretinde că-l reprezintă — a umblat desult, în sandale, cu cununa de spini pe cap și a fost născut în ieslea dobitoacelor. Alături de el o lume ce-i seamănă în apăsături, petrece sus, risipind încă îngrozitor: pe când alți, info-

In atențiunea cititorilor

În numărul de față începem cu publicarea traducerii operei monumentale a lui Karl Marx „CAPITALUL”. Traducerea e făcută de dl. prof. S. Katz, atât după metoda pur științifică cât și cu scopul exclusiv științific, anume să citească și intelectualul român acea operă și să-și formeze părerea sa temeinică pe această bază, iar nu pe baza anumitelor concepții confuze ale terților.

metați, sdrențuiți cerșesc pâine. Pâinea de toate zilele, pentru care se roagă în fiecare dimineață, mii și milioane de mâini împreunate: printre lacrimi ferbinți...

Nici măcar aceasta nu li-e rezervată tuturor, de prasnica acesta: sunt cozonaci și ouă roșii, bucurie în multe părți — precum tot așa a făcut rolul nesigurăței ca la prasnica anului sfânt, în multe căminuri să lipească, oanaforă: o bucată de pâine.

Cine se va gândi la aceștia spre ei?!... Adevărații oameni.

Altcum...

Eri îmi cerea de lucru un fost coleg de școală, astăzi un fost profesor al meu veni-se pentru o recomandare! În fiecare zi noui cunoscuți, în lung și larg jale peste tot, schelete în sdrențe, cerșitori cu mâna întinsă, vecinii mei; fie-mi îngăduita o afirmație — dar o primul adevăr: suntem deja la răspântie.

Pelerin

Abonamente

10 Lei — — lunar

100 Lei — — anual

Se vor trimite
pe adresa de pe prima pagină!

Poșta Redacției.

Comunicat

Din interese — pur personale și particulare — secretarul nostru de redacție: Drăgan Romulus, se retrage dela ziar. Deci pe viitor pierde orice contact cu ziarul nostru.

D. Roșu

Cinematograf

„CORSO“

Programul de Paști

Mai bun decât
Un cântec, o fată, o sărutare
Nu vreu să știu cine ești..
Este noul film a lui

Bolvary-Stolz

**Două inimi
se întâlnesc**
cu Gustav Fhröhlich

Vizitați Cinematograful:

„URANIA“

Din cauza Săptămânei Paștilor
Joi, Vineri și Sâmbătă nu se țin
reprezentări

Duminică, Luni și Marți repr.
încep la orele 3, 5, 7-15 și 9-15.

Mare program de Paști

MALEK dir. de cabareu

Duminică și Luni fix la orele 11

Matineu cu program dublu

PISICA ROȘIE

și filmul de aventuri

Jonny fură Europa

*A sosit noul transport de tocuri
rezervoare la Librăria*

CONCORDIA, Arad, Str. Eminescu 10.

In Căminul Industriașilor în seara primei zile de Paști, se va reprezenta, comedia: „Cazul tatalui Noszty cu Tóth Maria“
Intrarea 20 Lei. — Dans până'n zori. — Distracția cea mai estină de Paști.
Veniți și Dv. necondiționat.

Groază

— fragment dintr-o pesă de Teatru —
de Tudor Macavei

J.—Domnișoară, n'am avut intenția să te jicnesc... n'ai avea motive să te superi.. (pauză) S'a jurat pe toți sfinții că nu se'n s'oră... pe cinstea mea... Dta-l crezi? Eu n'ul cred; va sfârși prin a se în sura cu vr'o fată destul de mălăiață... (pauză) Tare-i sălcu... (vioiu) pe toți arhanghelii, pe sfânta Treime, pe preacurata fecioară maria... dșoară... pe toată pronia cerească s'a jurat că-și va face din înjosirea femeii o plăcere supremă... (pauză) Mare ticălos! (pauză) Știi ce face? (pauză și Lola exteriorizează la orice pauză efectul progresiv al vorbelor cari acționează asupra-i) Nu există fată careia să nu-i promită căsătorie, dar foarte serios și ar fi în stare să o pună în cea mai mare'n curcatură — tot serios! numai să poată întâlni diferite stări sufletești și astfel să se experimenteze... Nu se sinchisește mult să fugă cu o fată ca la jumătatea drumului s'o concedieze foarte cinstit, observându-i toate mișcările dela prima pregătire până la finala descurajare, dar foarte liniștit și conștient... E ceva oribil... Dar aceasta ar fi floare la ureche... fleacuri... Ce nu se face azi... azi totul este posibil... în afară de-o viață satisfăcătoare... Numai că este și un mincinos ce sfidează în cel mai riscant mod, cel mai clar adevăr. Nu crezi domnișoară că astfel de lecție ar fi prea drastică?... Eu unul... n'ași admite nimănui să abuzeze de încrederea c'ași putea fi naiv... să..

L.—(sdrobită) Oribil... (Aparte) Să mă fi mințit și pe mine?

J.—Da!... te-a mințit, javra.

Rubrica grafologică

Prezentăm 10 șiruri scrise cu cursive pe hârtie nealbită arătând sexul și etatea. În baza acestei analize veți obține o apreciere a caracterului Dv.

Doritori de a consulta grafologul ziarului nostru, vor trimite în plic cu scrisoare și 10.— Lei timbre fiscale. Răspunsul îl vor primi prin ziar. Cei ce doresc răspuns a parte vor trimite mărci postale pentru o recomandată.

Cupon grafologic

No. 7.

ziarul „OMUL“

Grafologul ziarului nostru, cu ocazia turneului teatrului „Alhambra“ a avut deosebita plăcere să se întâlnească în discuții pretinsești cu afabili artiști și artiste, carora luându-le autograful, dă publicitate analizelor grafologice, câtorva dintre ele.

Richard Rang. Spirit evoluat. Tip American. Inclinat spre perversiuni sexuale. Fie gata pentru compro-

misuri. Tendințe spre excentricitate. Inteligență puținică. Co fiz în acțiune.

Ioscu. Sarcastic. Mai mult calcul decât spontaneitate. Răspiter. Voință puternică. Ambiție. Imaginatie prea bogată.

Toncu. Decepții în viață. Ne gație. Logică. Conservativ. Prevăzător. Dor de publicitate. Gastronom. **Sily Vastiu.** Vanitate. Perseverență. Simetrie. Ticuri nervoase. Sex apăsător.

Marilena Bredescu. Fre artistică. Armonie. Nobilitate. Echilbru în cură ter. Comunicativă. Destin clar.

Elena B. Tendințele practice predomină. Adaptabilă. Egoism. Estetică.

Mya Apostolescu. Tendințe aristocratice. Ambiție de a paiveni. Tenacitate. Vioiciune. Inteligență. Puțin sensibilă și puțin caritabilă. Prejudecăți.

G. Gracu. Promptitudine. Caracter ferm. Voință. Putere de deducție. Spirit critic. Humor. Ironie. Spirit de observație. Flegmatic. Depresiv-sufletească. Sexual. Comunicativ. Memorie extraordinară.

Balul

muncii

la

22 Aprilie

Căminul Industriașilor

Cremene și Amnar

O vedetă sportmană, fiind angajată într'un turneu — care dacă nu da greș, ajungea și prin Paris — a început să cânte osane pe socotala celor două picioare celebre ce-i aparțin.

Un pușchi de băiat, care nu face sport — doar carte, a binevoit să-i infiltreze următoarea idee: „Vei merge la Paris, o să vizitezi Louvr'ul, unde ai ocazie să vezi cele mai celebre opere de artă; vei vizita Pantheonul unde sunt înmormântate celebritățile Franței și ale lumii... acolo e și Napoleon!“

Vedeta neștiind ce înseamnă cuvântul înmormântat — căl despre Pantheon... s'a interesat dacă e posibil să facă cunoștință cu Napoleon...

Pușchiul s'a rușinat la gândul c'ar avea ocazie să călătorească gratuit la Paris. (Trebuie să știți că-l visează mult!)

Eliazar

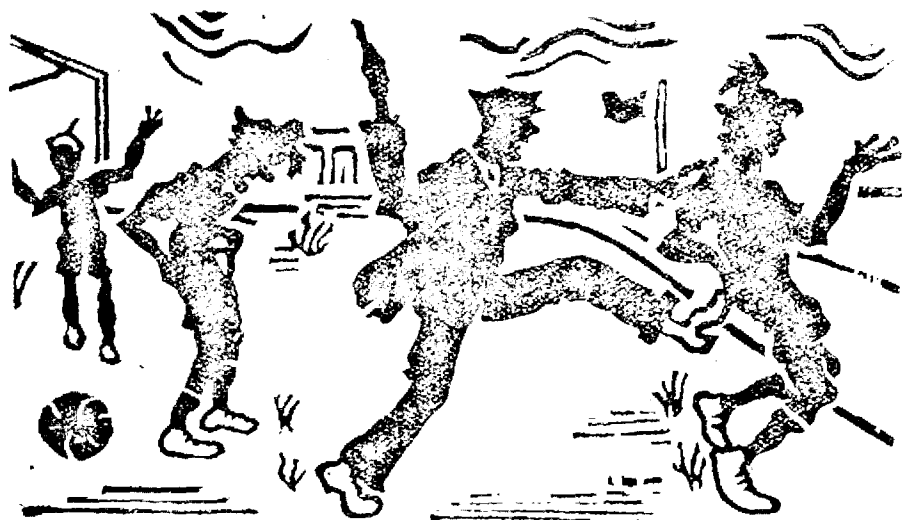

D. D-tu Debrețn. compozitorul unui tango „UITARE“, cuvinte și muzică — funcționar la Administrația Financiară, Arad.

Asociația Meseriașilor Români din orașul și județul Arad — va aranja Sâmbătă 22 Aprilie a. c. în Căminul Industriașilor „BALUL MUNCII“ sub înalțul patronaj și personalităților de elită din orașul nostru.

Activitatea ce se desfășoară pentru pregătirea programului, sânguină și talentul membrilor în diferite roluri, ne fac să credem, că cadrul atât de impunător imaginat, se va realiza întocmai.

Prima zi de paști, orele 4 după masă. Societatea Sf. Gheorghe, aranjează un concert și seara dans. In Casa Culturală din Șega. Intrarea benevolă.

Conversiunea urbană

Desen de V. C.

Conversiunea rurală

Pamflet de: Silviu Negrea

Guvernul și parlamentul fac studii cu pasiune
Despre proiectul de lege, ce îi zice conversiune.
Ca, acei cari nu au bani
Să-și plătească datoria până în treizeci de ani
In acest timp creditorii vor face pe cerșetorii...
Debitorii norocoși: cu averi, fără poveri...
Au cheltuit făcând lux, pe la chefuri nopți în șir.
Dimineața până n'ori pe bani dela creditorii.
Cheltuiiau repede'n pripă și făceau mare risipă.
Ori aceasta nu-i dreptate, când stai și te cugeti frate
Banii sa'u câștigat greu, adunând leu cu leu...
Zicem și noi conversiunea, e dreaptă pentru țărani
Că muncesc de mii de ani, sunt foarte nenorociți;
„Conversiunea” se referă mai mult știm: la parveniți...
Daia nu se'nțeleg și sunt toți contra dictatorii
Și astfel Guvernul amână, plata doar cu moratorii...
Ministerul de finanțe îi hrănește cu speranțe
Pe naivii de țărani cari așteaptă „Conversiunea” ari aproape
(de doi ani).

N'au avut curaj s'a facă: regimul de eri de ani,
Fiindcă s'gata de plimbare, și'n acest caz conversiunea
Suferă-o nouă schimbare și... o altă amânare.
Parcă-i bolnavă de febră, ș'azi a devenit celebră...
Skoda-i la ordinea zilei, Conversiunea cea dreaptă
[s'amână la Sf. așteaptă...]

Firicel de iarlă arsă, conversiunea-i simplă farsă
Țărani bieții sperează cu sufletul sec ca o gumă,
Ei nu știu că conversiunea, e așa, numai o glumă.
Toți îi amăgesc într'una, le procură amăleală
Țărani vor vedea sărmanii, că a fost, ... o păcăleală...

Chestiunea alcoolului in parlamentul Maghiar

din anul 1911 Decemvrie

Interpelările D-lui Vaida și Cicio-Pop

La votarea bugetului Dl. Vaida se referă la suma de 10.000 Coroane, care este prevăzută la capitolul cheltuieli pentru propaganda antialcoolică dar totuși susține, că statul nu face nimic pentru stărpirea alcoolismului, deoarece nu respectă nici măcar măsura luată de a fi cărciumile închise Dumineca. Această pentru motivul că impozitul rezultat din taxele pe alcool și consumație este mai mult decât jumătate din restul bugetului. Prin urmare ministrul de interne și a

finanțelor, nu puteau să renunțe la venituri așa de mari și sigure, însă constatând că victimele alcoolului sunt așa de considerabile și aduc așa de mult rău țării, privind sănătatea cetățenilor și energia distinsă de alcool mai ales în tânăra generație, care constituie pentru generația viitoare o complectă decadentă, calculând sumele întrebunțate de justiție, de inehisori, de ospicii de nebuni a căror pensionari se recrutează în cea mai mare parte dintre alcoolici, obser-

văm că cheltuiala statului este mult mai mare, cu aceste din urmă, ca și venitul cel aduce impozitul pe consumația și producția alcoolului.

Domnul Pop-Cicio aminteste și el efectele rele ale alcoolului, cere ca cel puțin Dumineca să fie cărciumile închise, arată că ce efecte dezaastroase face alcoolul în viața noastră particulară, atrage atențiunea camerei asupra județului Arad, și spune că județul Arad a hotărât, că în Dumineci și sărbători să fie închise cărciumele și camera în loc sa afle de bună aceasta măsura nici nu s'a pronunțat asupra ei adaugând între altele, că este o rușine pe secolul al XX-lea, că cărciumarii să fie lăsați liberi să vândă otrava, pe care cei inconstienți o consuma cu veselie.

În șirele de mai sus am dat opiniile de odinioară ale D-lui Vaida și Cicio-Pop în rezumat exprimate, asupra alcoolismului pe care îl recunoșteau și dășii ca o plagă socială. Acum ne întrebăm, care este de prezent punctul D-lor de vedere în aceasta privință „ori boerul s'a schimbat”, ori conștiința a amorsit.

Fiindcă situația de azi a țării noastre nu este mai îmbucurătoare, poate chiar mai rea. Și dășii având cărna

Tinerețe

In tinerețe se sbate
Gândul meu
Si aripile-l poartă
Prin văi răpoase,
Ce deschid prăpăstii
Spre a primi
Fărâmanturile piscurilor

Praful blestemat
Orbește ochii
Și țesta celor,
In cari s'a incubat.

Din inimi de acvile
Ce zboară peste râpe
Singeră picuri,
Sunt flăcări de sânge.

Prinosul ce licărește
Rar, sub povara blestemului,
Se încearcă să plângă,
Să fugă,
Să urce pe piscuri săgetoase.
Să se verse în lacrimi,
Lacrimi rușinoase...

In tinerețe se sbate
Gândul meu
Avânt cu aripi migăloase
De fluturi bălțat,
Si cal... greu înhamat.

OVIDIU SUCIU

țării în mână, ar putea să aducă reformele pe cari le-au aflat necesare, pe când erau simplii deputați în opoziție, în parlamentul maghiar.

D. Roșu.

Romulus Dianu: Târgul de fete

Literatura semănătoristă ne-a păstrat o întreagă galerie de țărani, de operetă cu panglici și flori în pălărie fără griji și de păcate. Pentru reprezentanții acestui curent, țărănimea era singurul refugiu de spoiala de cultură a orașelor, de mărșă-veniile insului politic și acest curent s'a consumat înainte de a-și cunoaște marea ei eroare. Impotriva acestui curent și pentru reabilitarea unui adevăr întunecat, a scris tânărul Dianu noua sa carte: Târgul de Fete.

Cartea nu e nouă prin subiectul ei, aceasta preocupare de a lumina adevărul asupra tristelor stări a țărănimii am observat-o și la alți scriitori ca Petrescu Cesar, Rebreanu și alții, dar cartea lui Dianu are o imediată importanță pentru noi prin justa caracterizare a țărânului din vecinătăți. Târgul de fete dela Gâina se recrutează în mare majoritate din moși și orișeni. Literatura ce s'a scris despre ei și indeosebi de moși, avu mai mult o perspectivă istorică, faptele eroice ale triumviratului Horia a creiat inimi de eroi și martiri și penele sau sfiit a cerceta mai adânc în jalnica lor situație, sau temut de a fixa pe țărânul moș, pe planul realităților concrete. Curajul de multeori e o prostie, dar este și o virtute. De aceea a fost o virtute de a reprezenta pe moși așa cum sunt, așa cum n'ar trebui să fie. De aceea cartea lui Dianu are și o importanță politică pentru moși care au fost jefuiți de bogățiile mult-puține ce le aveau, și au fost obligați a deveni cerșetorii acestei bogate țări. Cu bogate și multe exemple ne-a dovedit toată tristețea, inutilitatea și monotonia vieții lor, cu totul altfel decât am cunoscut-o din literatura pomădată a saloanelor din sfârșitul veacului trecut, o literatură care n'a întrecut-o în lucida ei realitate, altă carte decât Ion a lui Rebreanu.

Eugen V. Popă.

Citiți și răspândiți
OMUL

KARL MARX:

„Capitalul“

traducere de: S. Katz

Secția I.

Marfă și monedă

Capitolul I.

MARFĂ

1. Cei doi factori ai mărfii. Valoarea de întrebuințare și valoarea (substanța valorii și mărimea valorii).

Bogăția societăților la care domină sistemul de producție capitalist, se prezintă ca o „colecție enormă a mărfurilor” și fiecare marfă ca forma ei elementară. Cercetarea noastră, deci, începe cu analiza mărfii.

În primul rând marfa e un obiect exterior, un lucru care prin însușirile sale satisface nevoi omenești de un anumit fel. Natura acestor nevoi, fie că ele răsar din burtă sau din fantezie, n'are nici o importanță. Deasemenea nu i alci vorba, cum acest lucru satisface nevoia omenească, fie în mod direct ca mijloc de trai, adică articol de consumație, sau în mod indirect ca mijloc de producție.

Fiecare lucru folositor, spre exemplu fierul, hârtia, etc. trebuie considerat din două puncte de vedere, al calității și cantității. Fiecare din aceste lucruri e o totalitate a multor însușiri și, prin urmare, e utilizabil pentru multe scopuri. Descoperirea acestor scopuri variate și, prin urmare, a diferitelor feluri de întrebuințare a lucrurilor se realizează în cursul istoriei. Un atare fapt e invențiunea măsurilor sociale pentru stabilirea cantității lucrurilor folosite. Diversitatea măsurilor răsare pe de o parte din diversitatea naturii obiectelor de măsurat, pe de altă parte e rezultatul unei înțelegeri comune.

Utilitatea unui lucru, adică însușirea sa de a satisface nevoi omenești de un anumit fel, face ca acest lucru să fie o valoare de întrebuințare. Dar utilitatea aceasta nu plutește în aer. Fiind condiționată de însușirile lucrului, ea nu există fără dânsul. Lucrul însuși, deci spre exemplu fierul, grâul, diamantul, etc. e o valoare de întrebuințare, e un bun. Acest caracter al său nu depinde de considerațiune, dacă omul trebuie să depună multă sau puțină muncă pentru a ajunge în posesiunea calităților sale de întrebuințare. La considerarea valorilor de întrebuințare totdeauna e presupusă cantitatea lor determinată, spre exemplu o duzină de ceasuri, un cot de pânză, o tonă de cărbuni, etc. Valorile de întrebuințare ale mărfurilor formează materialul propriu al științei mărfurilor. Valoarea de întrebuințare se realizează numai în însuși întrebuințare sau utilizare. Valorile de întrebuințare formează substanța bogățiilor, oricare ar fi forma lor socială. La forma socială cercetată de noi, valorile de întrebuințare se prezintă totodată și ca substratul material al valorii de schimb.

Valoarea de schimb se prezintă în primul rând ca raportul cantitativ, sau proporția în care un fel de valoare de întrebuințare se schimbă pentru alta, va să zică, o proporție accidentală, care variază după timp și loc. Valoarea de schimb, deci, pare a se înfățișa ca ceva întâmplător sau pur relativ, așa că o valoare de schimb întrînsecă și inerentă mărfurilor ar fi o absurditate. Să privim acest lucru mai de aproape.

O anumită marfă, spre exemplu, un quarter de grâu poate fi schimbat pentru alte mărfuri, în proporțiile cele mai variate, anume pentru 20 funzi de vax de ghet, sau 2 coți de mătășă sau 1/2 uncie de aur etc; totuși valoarea de schimb a 1 quarter de grâu rămâne neschimbată, fie că e exprimată în vax de ghet, mătășă sau aur; ea trebuie, deci, să aibă un conținut distinctibil de aceste feluri variate de a se manifesta.

Să luăm mai departe două mărfuri, spre exemplu grâu și fier. Oricare ar fi proporția lor de schimb, ea totdeauna poate fi exprimată printr-o ecuație în care o cantitate dată de grâu se consideră egal cu o cantitate oarecare de fier, să zicem 1 quarter grâu ar fi egal cu 2 chintale de fier. Ce înseamnă această ecuație? Că în două obiecte deosebite, anume 1 quarter grâu și 2 chintale fier există ceva comun de aceeași mărime. Ambele lucruri, deci, sunt egale unui al treilea care în sine nu e nici primul nici celălalt. Fiecare din aceste lucruri, deci întrucât sunt considerate ca valori de schimb, trebuie să fie reductibile la acest ceva de al treilea. Un exemplu simplu din geometrie are să dea o idee clară despre aceasta. Pentru a afla și compara suprafața poligonilor rectiliniari, ele sunt descompuse în triunghiuri. Triunghiul însuși îl reducem la o formulă cu totul diferită de figura lui vizibilă — jumătatea produsului din bază și înălțimea sa. Tot așa valorile de schimb ale mărfurilor trebuiesc reduse la ceva comun din care ele reprezintă mai mult sau mai puțin.

Acest ceva comun nu poate fi nici o calitate geometrică, fizică, chimică și nici o altă calitate naturală a mărfurilor. Calitățile lor concrete în general vin în considerare numai întrucât fac ca mărfurile să fie utilizabile, va să zică să fie valori de întrebuințare. Pe de altă parte însă se pare că valoarea de schimb a mărfurilor n'are nimic comun cu utilizarea lor. În raportul de schimb al mărfurilor o valoare de întrebuințare se socotește exact atât ca și orice alta numai dacă există în proporție corespunzătoare. Ca valori de întrebuințare, mărfurile înainte de toate sunt de o diferită calitate, ca valori de schimb însă ele pot fi numai de diferită cantitate; prin urmare nu conțin nici un atom de valoare de întrebuințare.

(va urma)

Provincialistică

Se obicinuește, de un timp oarecare ca, în publicațiile mai mai mult sau mai puțin periodice, provincia să fie semnalată astăzi, fie după năzbătările ce se strecoară, din gura unui satrap local — politician de speță — fie după bălbăilele aceluiaș, înșirate pe coloane întregi, într'un ziar, de obicei organ personal, adică: finanțat, scris și editat de el, întovărășia unora din aceeași familie.

Dacă, din nefericire „fișulca” ajunge în mâinile, unui tributar al condeului, îl amuză, extaziindu-l pentru ca în urmă să scrie la vre-o revistă — după ce oferă câteva „pozițiuni mici” din cele citite „În ansamblu: viața noastră de provincie”... Ca biet vizionar răsleț și inofensiv, provincial de fapt și de drept, pelerini întru scris: ne

vom strădui, în cele ce urmează, să înfățișăm — după modestele noastre puteri — reversul monedei.

În general, aportul cultural al unui ținut — în străinătate mai des — se înfățișează divizat în două: o parte, care se manifestă din centrul cel mai important, alta ramificată pe tot restul ținutului: adică ici colo, câte o candelă de veghe, la viața culturală. Dacă, această parte din urmă, nu e superioară celelalte, este cel puțin la același nivel, astfel încât, opiniile se balancează când spre unii, când spre alții: luând aceleași proporții. Dece acestea nu se pot înfăptui la noi, e un proces al nostru interior, stigmatizat încă cu epitetul de Balcanism. Înainte de război, în Ardeal provincia avea directivele maselor, prin

admirabilele gazete pentru popor, influențate din acelaș soare întind pe unul și acelaș ideal: unirea tuturor Românilor. După război — odată scopul atins — factorii hotărâtori și-au divizat părerile, alături de cei chemați. O imensă adunătură, nefiind pregătită pentru altceva, sau pusă să facă politică: împărțind după culoare și partid și masa cititoare în grupulețe — rezultatul: în provincie, moare înainte de a se înfăptui orice inițiativă liberă infiripată, chiar dacă câțva timp, tergiversează o situație anemică, în tot cazul.

Unele gazete apar de obicei ca interesate, înainte de venirea partidului cutare la cârmă, înjură câțva timp adversarii, țipă, fac propagandă și, cad frânte, când se intervăd perspective de-o lungă opoziție. Dispar brusc, ca și subvenția. Altele publicații serioase, nesubvenționate, rămase la discreția citi-

torilor, foarte greu se impun: a face gazetărie astăzi în asemenea împrejurări, înseamnă a arunca bani pe gârlă; cum singuri politicienii mai au bani, în unele părți, ei reprezintă în scris provincia.

Dau directive în stânga, când se simt ceva bani acolo, furnizează concepții spre dreapta fiindcă banii i rotund și, încețitor dar sigur, terfelesc așa zisa noastră gazetărie de provincie. Aceasta se poate obține acum ușor, mai ales, fiindcă fața zilei hidoasă, grasă, dulce cum afi — n'o cunoaștem, dar o simțim — politica e stăpâna peste tot Crezul în general este că cine a ajuns în grațiile ei, și a asigurat toți descendenții până la a șaptea spiță. În urmă, au rămas doar mici cățeluși provinciali, cari ca să ajungă la ciolane, mai dau și ei târcoale, fac gazetărie ca să-și trambieze

La hotarul țării de foc

Prietene, s'a adresat odată, un pui de măgar către un vițel. Ce ai spune, dac'am porni în pelerinaj în spre câmpiile elisee. Galopând, am bate câmpii — pe uscat, iar odată ajunși la isvorul râului Lethe, ne vom îmbăia și de atunci începând, holtul nostru va fi scutit de a se mai mai supune suferințelor insuportabile pentru noi — moarte pentru mine.

Tu, ca pui de bou — cu pretenții de coborător direct din dumnezeirea străbunului tău Hapi, ai fi indicat să răcolești cu nasu-ți, prin barba ierboasă, de sub poala pomului sfânt, a cărui frunze fâlăie încet la adierea unui vânt ce împrăstie miresme de fruct în descompunere.

Eu, ca bun tovarăș ce-ți sunt, o să mă mulțumesc cu rămășițele prisosului tău și astfel mizera noastră viață de mintoși, ar lua sfârșit — mai ales că, am de gând să intervin și eu, pe lângă taica măgarilor, să ne împrumute o baghetă făcătoare de minuni și când ai chef să faci pe boul vei fi, iar când pe omul, dorința ți sa va împlini.

Puiul de bou, îmbucurat de atenția deosebită ce i acordă confratele i urechiat, primește.

Tovărășia lor a fost perfectă până la hotarul „Țării de foc” unde era înfiptă, într'un perete a primului tempen întâlnit în cale, o tablă pe care sta de secole săpat manifestul lansat de către „Societatea făcătoare de minuni”, și care sună: „Oamenii sunt: nulițăi, cari se pot socoti ca, inexistente în țara noastră — doar ca unealtă.. mediocrii, proști și cumiști. Ultimele trei categorii sunt cazurile tipice ale omului civilizat. (Să nu se înțeleagă cumva prin prost, echivalentul unei alienații mintale, care se exprimă prin cuvântul „nebun“.)

Omul cuminte este nefericit prin faptul că, nimic nu e nedeslușit pentru el; prostul, tinde spre fericire, pentru ca prin tendința lui să se cumintească; în sfârșit mediocrii sunt la ei acasă peste tot și cea mai mare bucurie pentru ei e însăși viața, îmbibată cu cât mai multă ataraxie — putoare — și alimentată din belșugul posibilităților.

Omul cuminte, infundat în permanență preocupări intelectuale face totuși din când în când, câte o gafă — de... porniri animalice. germenul mândriei erice strămoșești.

Nefericirea omului cuminte, vine dela permanenta stare de conștiință și cunoaștere de sine.

Prostul, face și el chefuri, de vorbă multă, beție erotică, pileală alcoolică și încăpățănare multă — extaz în toată neregula. Acestuia, după expesia făcătoare de minuni, îi lipsește cunoașterea — cultura. Inteligența posedă, dar aceasta nu-l echivalează, decât doar cu un câine sănătos — care latră și mușcă când poate

Contactul cu oamenii cuminți, precum și contactul cu viața (de plaje) — abstrăgând hrana intelectuală ne selectată — ar face dintr'un prost un cuminte.

Mediocrii însă, devin cuminți instantaneu și temporar, sub directă influență a unei energii. Din naștere s'urși fericirii și îndepărtarea scântei răului, îi redă sieși

Călătorile, hotărăște înainte de a călca pe pământul țării noastre de foc. Aici domnește și prostia și cumiștăria. Mediocritățile n'au ce căuta printre noi, decât ca slugi, căci deviza „Societatea făcătoare de minuni” este: degajază-te de tine, și fă pe Haplea, pentruca să gusti fericirea îmbietoare ce-ți rângește serafinic, la fiecare ieșire din minți. Ori, mediocrii n'au de ce se degaja!

Grăbește pelerinule și te înapoiasă printre ai tăi — te așteaptă fericirea!”

Puiul de măgar și indeosebi vițelul, conșternați în fața acestei josnice înțelepciuni, s'au spurcat pe pământul țării de foc și și-au văzut de treabă ca drumeți stingeri, printre dobitoacile din neamul lor.

OVIDIU SUCIU

Scântei

Vina o port, tu mi-ai spus o!
Ce vrei...
Sunt scântei, n'ai stint-o?

Scântei sunt și în scântei
Mi se macină gândul;
Printre pietre de mori
Se macină scântei,
Profut li-l mistue vântul.

Pământ... viață,
Frunzele tale îți acopăr rodul.

Eu nu te vreau,
Nici cântul meu,
Nici inima mea.
Nu ascultă blestemul
Țăniș din răutatea ta.

Inima mea se caută,
Scântei e și ea...
Focul o mistue,
Țănișii sunt purtați
Prin neguri de fum,
Scântei luminează:
Călușă de drum.

Scântei, viață și pământ...
Aici e sfârșitul?
Vieți se micină în drum,
Un soare apune...
În Haos răsăritul.

NATHAN

De Paști:

Ouă roșii și stele verzi

În anul acesta — sfânt — de paști, mulți oameni îndemnați de necesitatea crucării unui bun câștigat din greu, vor ferbe ouă clocite, scoase de sub cloșca care nu le-a zăcut bine.

Aceste ouă ar trebui însă ferte numai de jumătate — adică ar trebui lăsate zămease și păstrate bine pentru ca la un moment dat, când vr'un politician și-ar face apariția prin satul necăjit, să-i smulgă voturi prin promisiuni mincinoase, ouăle să fie bune de gruncat cu ele în capul mincinoșilor, cari fac experiențe inutile pe socoteala bunilor gospodari.

Când zama de gălbănuș neferit o să-i curgă pe față, demagogul — desamogit, va vedea stele verzi și va învoia minte ca, altădată să nu mai facă pe prostul.

Eliazar

ideile — cei din jurul lor, îi cunosc și nu i mai ascultă.

Deci, lăsată la voia întâmplări, provincia este baricadată astăzi pe de o parte, cu capriciile unor oameni, ce nu luptă pentru idei sau programe, ci pentru acapararea puteri, pe de alta parte cu haosul literar actual ce domnește la noi. Cum e și natural, situația în aparență stă așa, privită din departe. Dar dacă ne gândim altcum, constatăm cu durere că în literatura noastră contemporană chiar, o orientare este, imposibilă: majoritatea scriitorilor noștri formează cenacle pe cari noi le vom denumi aici beleștre literare, de unde, chiar dacă-i lipsește talentul și știe să strige sus și tare, la nevoie să stropească cu invective — un fel de lături — dacă nu poate altcum, adversarul — pentru ca să corespundă mediului: devine literat. Si dacă se menține vânjos pe poziție, face scan-

dal câte odată, încetșor se apropie de premiul național, care-i pune cununa de lauri pe frunte. Până una alta, se mai laudă între ei la fiecare „operă” nou apărută, de preferință în acele coloane și cât mai des, mai aproape unul de altul.

Între timp o infiripare modes-tă din provincie, e semnalată favorabil la centru, dacă bate la unison cu o eventuală pornire a cutărui cotidian, sau contribuie la liste de subscripție. Astăzi, provincia e un fel de amantă, cu politicianii ca ibovnici: când uni sunt la centru, alți-i glorifică farmecile, sau o fac interesați invers. Provincialul: un fel de bastard, care locuiește la neamuri, poate bate la toate ușile capitalei, că nu i va deschide nimeni un geam ca să pătrundă o fâșie de lumină și spre el, dacă nu plătește taxa. Îl știu cu toți că e departe, din provincie; nu-i lăsat să răsbătă

printre cenacle: n'are drept la hseleșteu.

Da aceasta o fi adevărat. A înșirui însă pe acești pretinși îndrumători spiritali — rezervați într'un dosar pentru timpuri mai prielnice — ar însemna să ne expunem oprobriului lor, sub care am continua să viețuim până la groapă. Este egal cu o auto desflințare pentru totdeauna: sunt printre dâni și care nu uită și, mai ales nu iartă, dacă cineva le a spus adevărul. Faptul că actualmente se pot descifra ineptii, semnate mai sus, nu poate generaliza afirmația menționată: în capitală scriitorii cu opere în vitrină se terfelesc reciproc și ni menii nu poate considera izbucnirile lor: în ansamblu: viața noastră literară. Aici o fac acum indivizi cari au cu ce, ceilalți sârmani talentele reale vlăstarele tinere, cari odată și odată o să-și facă lor, printre măcăciuni

ce împânzesc calea lor... se găsesc încă numai pe drumul răsbateri, pe acela, mai greu de străbătut ca niciodată. Acolo unde prigoana îi alungă, neajunsul îi împiedică, întovărășie permanentă cu suferința — știți acolo unde se formează caractere: calitate foarte slab cotată azi, fiindcă prea puțini o înțeleg. Ori, la bursa literară acum, trebuie pentru ca să știi face afaceri să fi și îndrăgnet, să știi injura la nevoie să arăți pumnul, pe urmă să termini totul într'un proces... literar. Ne scuzăm, aceste îndeletniciri lipsesc încă provincialilor adevărați, la ei domnește încă viața aceea monotonă, rămasă în urmă, la moda mai veche, printre cunoscuți, printre prieteni.

Ionel Filipaș.

Abonați ziarul:

OMUL

Ecouri în provincie

Pe birou într'un colț, se răsfațază în razele soarelui acestei primăveri târzii, ultimul catalog al librăriei „Larousse”. Sosit, cu aceeași regularitate an de an, e în felul său o mică enciclopedie, a instituției, ce poartă pe umerii săi, darul celor 80 de ani de existență.

Puțini vor fi știind că atât de popularul „Petite Larousse”, tot atât de accesibilul dicționar, a atins fantasticul tiraj de 10.000.000 de exemplare. Și încă ne uităm în jurul nostru, privim în grădina la noi, pentru ca să constatăm cu durere, că la noi întârzie mereu înfăptuirea unei asemenea „Cetate a cărții”.

Vama într'un oraș ar trebui să fie oglinda fidelă a schimbului internațional, la noi vama poștei s'a confundat cu aceea a bacșișului. O scurtă vizită profesională, sau o afacere la vama poștei din Arad și ți sa identificat complet, calvarul ce trebuie să îndure cei cari sunt nevoiți — în ultima instanță — să recurgă, la serviciul acestui oficiu. Niște cărți sosite din străinătate, mi au produs nefericitul plej — odinioară — să mă conving, că există acolo o puzderie de indivizii, ce asaltează birouri improvizate: mese cu picioare rupte, o sugativă inutilizabilă depe un tapon, condei, călamară și — biroul e înfăptuit, își așteaptă stăpânul. Noul sosit, luând odată contact cu

aerul înăbușitor de acolo, e asaltat de priviri: o înfățișare modetsă e cotate slab — chiar și azi — în schimb, alta în palton cu blană, degete cu inele, e servită cu grijă de fiecare ca să nu-i scape!

Aici nu se cere bacșișul, ca în capitală de exemplu — nu, se învoca doar prin semne desperate, freacă degetele, cari îmi inchipui să fie fără amprente, decât sau ros. Deasemenea e oficiul unde moneta divizionară nu există, cum omul e grăbit totdeauna rămâne la fel și păgubaș. Timbre la fiecare ușă și sunt multe după fiecare nouă în drumare, înțelegi cum te servește din silă, nervos — individual din dosul grilajului — vrea să-l simți că tu ești pentru el și nu el acolo, la dispoziția solicitanților.

Il vezi cu vestimente, pe care le știi din cadouri s'ilite, cum mângălește o hârtie încet, să treacă timpul pentru ca la 12³⁰, să ți aducă aminte că nu se mai poate rezolva nimic, timpul fiind prea înaintat. Ori el trebuie să fie în serviciu până la ora 1. O compătimire demnă de toată mila, vrem să încrustăm pentru acest oficiu, ce nu face fală statului pe care-l pretinde că-l reprezintă și unde pe lângă câțiva oameni de treabă, sunt o mulțime cari-l deservesc.

Asta e înjositor și neuman, pentru cei cari vor să-i considere „intelectuali”.

Arsenie Cumpănă.

„Apostoli satelor”

Frumoase și mărețe nume pentru acei ce-și asumă acest titlu mare și Sfânt. Dar să ne întrebăm tot: câți sunt în fruntea comunelor și se bucură de acest titlu, i-l merită? Toți acei cari sunt puși în fruntea satelor să verse lumină, o vară? Dacă da, atunci sunt vrednici de titlul de „Apostoli” și luminători, dar în multe părți aceasta nu se observă. Și de ce? Fiindcă de multe ori azi, acel care ar trebui să ia o învățătură dela învățător sau preot nu o poate lua, fie că Dl. Inv. e ocupat.. fie că.. Iar Dl. Părinte e ocupat de cele mai multe ori cu diferite rapoarte contra învățătorului, care nu face după placul sfintiei sale. Sunt multe cazuri și fiindcă sunt și eu Inv. nu voesc să fac caz, (de și ași putea) ci prin scrisul meu voesc să relevz faptele în altă formă. Atâta vreme cât preotul este într'o veșnică ură cu învățătorul, pen-

tru ridicarea morală și materială a satelor, nu se poate face nimic. Atâta vreme cât acești factorii nu lucră mână în mână pentru ridicarea și prosperarea binelui, acel sat va fi ca o lumină închisă într'o pătură neagră. Nu pot trece fără a observa și frumoasele progrese, ce se face acolo unde este muncă și cinste, acolo unde Inv. este îndrumătorul tuturor lucrurilor bune unde, arată calea adevărată atât în școala cât și în afară. Veniți de luați lumină! Ah vom putea zice numai atunci când noi o avem, atunci când știm îndruma țărânul din noroiul în care a ajuns ademenit de toți înbecii cari lucră contra destrucțiunii satelor noastre înfloritoare.

Pasen Cicoloban
Inv. Cicir

Cerere de analiză grafologică târzie.
ERNEST ALEXANDRU, tânăr muzicant de 14 ani, care se impune prin aptitudinile sale.
GRAFOLOGIE. Curaj, ordonat, precocitate. Inteligență puternică. Simetrie, sensibil. Idealist. Naivitate. Răbdare. Ambiție. Inițiativă.

În audiență la Dl. Primar Alexa Boțioc

E ora 11. Sala de așteptare e plină de nevoiași cari așteaptă rândul ca să-și spună păsurile. Ordinea: Prietenii și partizanii, demnitarii, șefii de servicii. Încă 5 minute și ora de audiență a trecut. Au mai rămas nevoiași, Dl. Primar pătruns de spiritul civilizației moderne, mare democrat, vrea să asculte și pe aceștia. E se în sala de așteptare și le pune o întrebare generală: Ce doriți?

La care primește un răspuns colectiv în cor, fiecare în glasul doleanțelor sale.

Dl. Primar a înțeles totul. Se face! Mai veniți și mâine e răspunsul marelor binefăcător. Despre aceasta sau convins toți acei cari au avut onoarea să-și facă stagiul în sala de așteptare a Dlui Primar al Municipiului Arad.

Secusigiu

În 26 Martie s'a ținut adunarea generală a corului bisericesc. Părintele Rațiu s'a dovedit foarte agresiv: a binesimțit că e nimerit să se prezinte însoțit de jandarmi. Se declară președinte fără să fie preferat, (e preferat d. Leon Blaga) și vrea să distrugă corul dlui. Ti ținăzan de dragul dlui Oarșe. Oare dacă D. Rațiu nu și-ar vâri nasul în oalele altora, n'ar fi d sa mai de treabă? Un sat întreg ar fi mai mulțumit.

Poporenii D Sale îl roagă cu inimi calde și cu mâinile împreunate să nu-i scandalizeze cu purtări prea puțin cuvioase și să nu îndemne pe

nimeni să fure biblioteca ce nu-i corului sprijinit de Dsa. Poate s dea peste imperativul unor pumn strânși! Și, nu prea i-o dorim!

După: Traudafir.

(Va urma)

Semlac

Culturale. În ziua de 2 crt. a avut loc conferința învățătorilor din comunele din jur: Șeitin, Nădlac, Pereg. A vorbit dl Precupaș, președintele conferinței; subiect multilateral, — totuși accentuat în criză. Apoi, dl director Simion Ardelean a preconizat frumosul bine lui; iar tânărul apostol al Semlacului Gh. Lăpușcă s'a prezentat excelent cu niște coruri, poezii și dialoguri. — Conferința ar fi avut rolul de culturalizare a masselor, dar precară împlinire a menirii: puteai vorbi mai mulți învățători și învățătoare...

Să credem că, criza poate distruge tot atât de mult imboldul de manifestare, pe cât poate infiltra idei noi de refacere?

Un cor nou

Cu prețul unei îndelungate și sincere munci d. Popovici Flaviu, paroh gr. cath. și Inv. Marie- nuț au reușit să formeze un cor bisericesc mixt, care cu exactitate uimi-toare, execută artistic una dintre partiturile dlui Popovici Racoviță, profesor și compozitor consacrat.

Corul în frunte cu președintele și dirigenții bine-merită laude.

La Paști va cânta în biserică; iar a doua zi de Paște seara, aranjează o seară culturală artistică cu un program bogat: Rapsodia Română I., Lugojana, de prof. Popovici Racoviță, coruri cari vor fi executate cu virtuozitatea corurilor lui Drăgoiu și Poșlănicu; piese etc.

Va urma dans, până'n zori.

Semlecanii au ocazia să se bucure de un spectacol minunat. Sunt invitați!

Coresp.

Ultime noutăți literare

Fotino: Discursurile lui Ion I. C. Brătianu 2 vol.	630 L.
Bart: Europolis, roman	80 „
Stănău: Camere mobilate	60 „
Bordeanu: Avortul	30 „
Roda Ionel: Nevroza instinctelor	35 „
Quido da Verona: Cântecul de totdeauna și de niciodată	55 „

Aceste cărți se găsesc de vânzare la Librăria CONCORDIA, Telefon 466. 000000